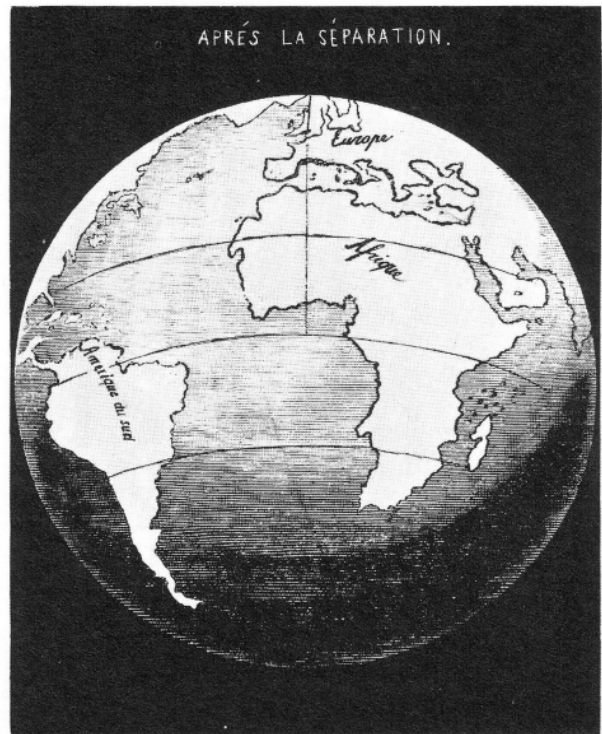

Sfären och cirkeln

KONSTEN.NET konsten.net/sfaren-och-cirkeln

Peter Cornell

22 januari 2018

I höstas i Paris kunde jag inte slita mig från ett par gamla tryck i skyltfönstret till ett antikvariat som jag råkade passera: två sfäriska former, den ena föreställde himlasfärer, den andra månen sedd genom ett 1800-talsteleskop. Där hade gravören tagit sig vissa friheter i något av samma sakliga fantasteri som hos Jules Verne. Jag måste gå tillbaka nästa dag och köpa de två bilderna.

Olika tider öppnar en särskild känslighet för vissa former, former som pockar på att träda fram och många gånger är konstnären en förmedlare. Och påfallande ofta har jag sett sfären och cirkeln återkomma i det senaste halvårets utställningar: hos Sophie Tottie, Ebba Matz, Ulla Wiggen och i några objekt av Ellen Malmgård i en projektutställning på Mejan (*ovan th*). Och på sin vernissageinbjudan valde Meriç Algün bilder av två jordglober (*överst*).

Jungianer (fast jag räknar mig själv inte till dem) skulle säkert erbjuda en lockande förklaring: cirkelformerna representerar arketyper ur det kollektivt omedvetna. Sådana arketyper aktualiseras som en läkande kraft i tider av oro. Jung studerade ingående

cirkeln som arketyper, bland annat i sin bok om flygande tefat där han ser UFO-observationerna som visioner och projektioner av en inre arketyper; som ett botemedel i en splittrad tid frammanas den cirkelformade mandalan, en verksam symbol för själens/självets helhet och harmoni.

I det avseendet tycktes Sophie Totties svit mandalaliknande målningar på Erik Nordenhake i november vara mönstergilla: ett centrum omgavs av koncentrisk, mångfärgade cirklar, liksom spåren på en LP-skiva (*nedan tv*). Associationerna växlade mellan

mandala och himlasfärer, men också öga och iris. Och Ulla Wiggen visar nu en serie irisar på Belenius, fritt målade efter noggranna ögonstudier (*tv*). Eller är de meditationer över rymdens svarta hål? Eller världens ursprung?

Sfären var också ett tema i Ebba Matz utställning på Cecilia Hillström i höstas: sfärer som på en gång kunde ses som planeter och ögonglober (*längst th*). "8 minuter och 20 sekunder" var utställningens titel, alltså den tid det tar för ljuset att nå jorden från solen.

De återkommande cirkelformerna måste tydligen inte nödvändigt förklaras som en självläkande arketyper med uppgift att övervinna tidens konflikter och själens oro; de tycks lika mycket handla om aktiva betraktelser över seendet och kosmos. Det kosmiska perspektivet är oundvikligt i en tid när vi från rymden kan se hur jordklotets atmosfär hotas. Och hur skulle vi vara oberörda av upptäckterna i den nya astrofysiken, lika svindlande som Galileis. Vetenskapsmännen upptäcker, konstnärer tolkar och betraktar.

Det kosmiska temat är också uppenbart i Sonja Larssons pågående utställning på Cecilia Hillström (*th*). I hennes målningar uppträder cirkeln bland flera geometriska former, de framträder alla genom täta texturer av linjer, liksom trådarna i en oändligt komplicerad matematisk väv eller strängar i den kosmologiska strängteori som låter universum veckla ut sig i elva dimensioner.

Och utkastade i det mysteriet lever vi – utan att vara tillfrågade.

Peter Cornell

